

**Община Варна****Весела Величкова, водещ финансов анализатор**  
v.velichkova@bcra-bg.com**Радостина Стаменова, финансов анализатор**  
stamenova@bcra-bg.com**Калина Димитрова, икономически анализатор**  
k.dimitrova@bcra-bg.com**Кредитен рейтинг на община Варна**

Дата на Рейтингов комитет:	10.01.2019	06.06.2019
Дата на публикуване:	11.01.2019	07.06.2019
Дългосрочен кредитен рейтинг:	BVB	BVB
Перспектива:	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен кредитен рейтинг:	A-3	A-3
Дългосрочен рейтинг по национална скала	AA-(BG)	AA-(BG)
Перспектива:	Стабилна	Стабилна
Краткосрочен рейтинг по национална скала:	A-1+ (BG)	A-1+ (BG)

\*За да се запознаете с пълната рейтингова история до този момент, моля вижте таблиците в края на документа.

„БАКР - Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) е третата пълноправна рейтингова агенция в ЕС, регистрирана съгласно Регламент № 1060/2009 на Европейския Парламент и на Съвета на Европа. Присъдените от БАКР кредитни рейтинги важат в целия ЕС и са изцяло равнопоставени с тези на останалите признати от Европейския орган за ценни книжа и пазари (ЕОЦКП) агенции, без териториални или други ограничения.

„БАКР – Агенция за кредитен рейтинг“ (БАКР) потвърждава следния кредитен рейтинг на община Варна:

- Дългосрочен кредитен рейтинг BVB, перспектива: стабилна, краткосрочен кредитен рейтинг A-3;
- Дългосрочен рейтинг по национална скала AA-(BG), перспектива: стабилна, краткосрочен рейтинг по национална скала A-1+ (BG).

Използвана е официално приетата от БАКР методология за присъждане на кредитен рейтинг на община:

([https://www.bcra-bg.com/files/Municipality\\_Methodology\\_2018\\_bg.pdf](https://www.bcra-bg.com/files/Municipality_Methodology_2018_bg.pdf))


За изработването на кредитния доклад и присъждането на кредитен рейтинг е използвана информация от оценяваната община, Министерство на финансите, Национален Статистически Институт, Агенция по заетостта, база данни на БАКР, консултанти и други източници на публична информация.

**Оперативна среда**

Политическата обстановка в страната остава относително стабилна. Правителството на Република България ускори процеса по включването на страната към еврозоната и започна изпълнение на Плана за действие, включващ мерки, насочени към присъединяването на България към Валутния механизъм II (ERM II) и към Банковия съюз до м. юли 2019г.

През 2018г. икономическия растеж на страната се забавя до 3.1% (3.6% за 2017г.). Компонентите на вътрешното търсене (потребление и инвестиции) имат положителен принос към изменението на БВП. От друга страна, нетният износ има отрицателен принос и ограничава растежа на БВП през разглежданата година.

Брутният външен дълг на страната към края на 2018г. възлиза на 33 343 млн. евро,

	<b>КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ</b> <b>Община Варна</b> Кредитен рейтинг: <b>BBB / A-3</b> <i>Перспектива: Стабилна</i> Национален рейтинг: <b>AA- (BG) / A-1+ (BG)</b> <i>Перспектива: Стабилна</i>
<b>Евлоги Георгиев 95, ет. 1</b> гр. София 1142	<b>тел.:(+359-2) 987 6363</b> <b>www.bcra-bg.com</b>

отчитайки намаление от 1.5% или 509 млн.евро спрямо края на 2017г. От втората половина на 2017г. българската икономика е нетен кредитор на останалия свят, а **нетният външен дълг** в края на 2018г. е отрицателен в размер на 4 014 млн. евро (7.3% от БВП).

Към края на 2018г. **международните резерви на БНБ** възлизат на 25 072 млн. евро и осигуряват 150.5% покритие на паричната база, което е солиден буфер, гарантиращ стабилността на валутния борд. Показателите за адекватност на резервите запазват високите си нива.

На **трудовия пазар** се поддържат възходящата тенденция на заплащането и намаляването на безработицата, но се забавя ръста на заетостта, а общо коефициентът на икономическа активност не запазва положителната си посока на развитие от 2017г. Той спада слабо до 55.3%, след като размерът на работната сила намалява на годишна база, което е индикация за нейния все по-ограничен потенциал.

Средногодишният темп на **инфлация** (измерен чрез ХИПЦ) се ускорява от 1.2% през 2017г. до 2.6% през 2018г.

Благоприятната макроикономическа среда през последните години осигурява подобрение в състоянието на **публичните финанси** на страната, като през 2018г. за трета поредна година се отчита излишък по консолидираната фискална програма (КФП). В бюджетната рамка за 2019г. отново е заложен касов дефицит по КФП, в размер на 0.5% от БВП, а в актуализираната средносрочна бюджетна прогноза се запазват целите за балансирана бюджетна позиция през 2020г. и 2021г.


Запазва се положителната тенденция на намаление на **държавния дълг** на страната, както в номинална стойност, така и като процент от БВП. Неговата стойност към края на 2018г. възлиза на 22 066 млн.лв. (20.4% от БВП), като отчетения спад спрямо предходната година е в размер на 1 468 млн.лв. Нивото на дълга е остава значително по-ниско спрямо максимално допустимата референтна стойност на Маастрихтския критерий за конвергенция от 60% и подрежда страната сред трите държави в ЕС с най-нисък държавен дълг, като пред нея

се нареждат само Естония и Люксембург. Вследствие на извършени през годината регулярни погашения, основно по линия на вътрешния дълг, относителният дял на последния спада до 24.7% от общия държавен дълг.

**Банковата система** на страната остава стабилна, като се характеризира с продължаващо нарастване на активите, поддържан в последните три години ръст на привлечените под форма на депозити средства и увеличение в кредитирането. Същевременно продължава и процесът по подобряване качеството на банковите портфейли. Налице е продължаваща консолидация в сектора. За да се гарантира плавен преход към Банковия съюз, през 2019г. Европейската Централна Банка (ЕЦБ) извършва преглед на качеството на активите и стрес-тестове на български банки.

След като през 2016г. просрочените задължения на **общините в страната** нарастват, то през 2017г. и 2018г. е налице спад до ниво от 122.2 млн.лв. (146.1 млн.лв. към края на 2017г.). Според данни на Министерството на финансите броят на общините, отговарящи на условията за финансово оздравяване обаче, нараства към края на 2018г. При средна събираемост от 71.41% за страната към края на 2018г., общо 116 общини (43.8%) отчитат по-ниски параметри (112 за 2017г.). Общините, които отговарят на три и повече от критериите от класирането им като общини с финансови затруднения за 2019г., са 17 (6.4% от всички общини), като за 2018г. са били 13 (4.9%). Четири общини през 2019г. отпадат от списъка за финансово оздравяване, за които се допуска, че приетите от тях мерки и планове за оздравяване са довели до положителни резултати.

През 2018г. **населението на община Варна** нараства, макар и с по-слаб темп в сравнение с предходната година – 0.18% спрямо 0.22%. В това отношение общината заема благоприятна позиция спрямо страната, за която е налице спад от 0.71%. Гъстотата на населението остава многократно по-висока в община Варна в сравнение със средните за страната.

	<b>КРЕДИТЕН РЕЙТИНГ</b> <b>Община Варна</b> Кредитен рейтинг: <b>BBB / A-3</b> <i>Перспектива: Стабилна</i> Национален рейтинг: <b>AA- (BG) / A-1+ (BG)</b> <i>Перспектива: Стабилна</i>
<b>Евлоги Георгиев 95, ет. 1</b> гр. София 1142	<b>тел.:(+359-2) 987 6363</b> <b>www.bcra-bg.com</b>

По отношение на възрастовата структура на населението положителен фактор представлява нарастващият през 2018г. и по-висок дял на населението в под-трудоспособна възраст в сравнение със средното за страната (разлика от 0.88 п.п.-).

Същевременно общината се характеризира с по-висок дял на трудоспособното население спрямо средното за страната (разлика от 2.92 п.п.), което също представлява положителен фактор.

По данни на Регионалната служба по заетостта към края на ноември 2018. равнището на безработица в община Варна е 2.8%, което е най-ниско за последното десет години.

#### **Оперативна дейност**

През 2018г. община Варна реализира положителен **оперативен резултат** в размер на 25 953 хил.лв., който обаче е с 26.5% по-нисък от отчетения за предходната година. Резултатът от инвестиционна дейност е отрицателен и значителен по абсолютна стойност (36 029 хил.лв.), най-вече поради съществени капиталови разходи, които е извършила общината през разглеждания период. Тъй като оперативният излишек не успява да покрие инвестиционния дефицит, нетният паричен поток е отрицателен в размер на -10 086 хил.лв., и се покрива от банкови заеми и средства по сметки.

**Собствените приходи** на община Варна през 2018г. остават на нивото от предходната година. Приходите за местни дейности бележат спад от 18.9% предимно по линия на капиталовата субсидия.

Данъчните постъпления отчитат слаб ръст от 1.1%. С най-голям дял е данъкът върху недвижимите имоти (38.6% от общите данъчни приходи). Следващо по значимост е данъкът при придобиване на имущества с дял 30.3%. Увеличението при него възлиза на 4.4%.

От неданъчните приходи с най-голяма тежест са таксите (65.1% от неданъчните приходи, 41 892 хил.лв.). Както е обичайно, структурата им е доминирана от приходите от такси с дял 71.0%. Изменението им спрямо предходната година е незначително. Слабо или

незначително е повишението и при таксите за ползване на детски градини и на детски ясли.

Доходите от собственост формират 17.5% от неданъчните приходи, като при тях е налице ръст от 9.6%. Водещи са приходите от стоки, услуги и продукция с дял 45.1% и сравнително висок ръст на годишна база от 34.9%. Приходите от продажба на имущество отчитат спад от 30.3%, но това не се разглежда като отрицателен фактор предвид неравномерния и непостоянен характер на този тип приходи.

Текущите разходи на община Варна през 2018г. отчитат ръст от 7.6% по линия на повечето пера. Повишението при разходите за заплати и осигуровки възлиза на 15.5%. Този вид разходи има дял 17.9% в общите текущи разходи. С най-голям дял в структурата на текущите разходи е издръжката (дял 66.3% както през 2018г., така и през предходната година), която нараства с 8.1%. През анализирания период община Варна отчита разходи за лихви в размер на 1 878 хил.лв., което представлява годишен спад от 5.6%.

През 2018г. община Варна е сключила два нови банкови кредита, съответно с ЕБВР в размер на 19 872 436 лв. за финансиране на проектите „Интегриран градски транспорт на Варна – втора фаза“ и „Естетизация и модернизация на градската среда във Варна“, както и „Зона за платено улично паркиране и поставяне на зарядни станции за електрически автомобили в гр. Варна“. Вторият кредит е сключен със синдикат между Уникредит Булбанк и ЦКБ в размер на 36 млн.лв. за финансиране на проектите „Изграждане на бул. „Васил Левски“ в участъка от ул. „Подвис“ до ул. „Девня“ и „Пробив на бул. Сливница“.

През 2018г. община Варна отчита изключително високи капиталови разходи в размер на 74 759 хил.лв., което представлява повишение от 75.0% на годишна база.

Общината няма просрочени задължения към края на 2018г. Тя отговаря и на изискваното по ЗПФ съотношението на общинския дълг към средногодишния размер на собствените приходи и изравнителната субсидия за последните три години да бъде под 15%.

През 2018г. в структурата на разходите по функции са настъпили някои промени. Делът на водещите разходи (тези за благоустрояване)

нараства за втора поредна година (с 8.5 п.п.) достигайки 58.8%. Увеличението е в най-голяма степен за сметка на дела на разходите за образование, който от 13.3% се понижава до 9.5%. Спадове с различен темп бележат дяловете на всички категории разходи, като след образованието той е най-голям при разходите за икономически дейности и услуги.

Текущите разходи за благоустрояване през 2018г. нарастват с 11.6% на годишна база и представляват 38.3% от общите текущи разходи. Както е обичайно, структурата им е доминирана от разходите за чистотата с размер 24 477 хил.лв. и дял 54.9%. Размерът им обаче спада с 3.0% на годишна база, а дялът - с 8.3 п.п. Следващи по значимост са разходите за изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа (18.8%). При това те бележат сравнително висок ръст от 62.1%.

Капиталовите разходи за благоустрояване са в размер на 67 835 хил.лв. (с 88.1% по-големи спрямо предходната година). Основната част от тях са вложени за изграждане, ремонт и поддържане на уличната мрежа (89.1%, 60 460 хил.лв.). Тази сума представлява 80.9% от общите капиталови разходи на общината. 1 млн.лв. са инвестирани в реконструкция на главен водопровод на кв. Аспарухово, кв. Галата, с. Звезда и гр. Варна 52 015 хил.лв. са вложени в изграждане на бул. „Васил Левски“.

Община Варна продължава реализацията на двата големи проекта:

- „Интегриран градски транспорт на Варна - втора фаза“ със срок на изпълнение януари 2021г. и стойност 37 233 хил.лв.
- „Подготовка и изпълнение на проект за развитие на инфраструктурата за отпадъчни води в агломерация к.к. „Златни пясъци“ община Варна“. Споразумение за изпълнение на инвестиционния проект (2-ри етап) със срок на изпълнение юни 2024г. и стойност 37 150 хил.лв.

В изпълнение са и множество други инвестиционни проекти, немалко са и проектите, с които предстои да се кандидатства за финансиране през програмен период 2014-2020г.

Общата капиталова програма на общината за 2018г. възлиза на 114 296 хил.лв., като 11.6%

са финансирани със собствени средства. Дялът на финансираните със средства по международни програми инвестиции е 33.6%

БАКР изготвя сравнителен анализ, който съпоставя определени показатели на глава от населението със средните за страната и групата на общините областни градове. Дадено е и сравнение с община Бургас като община със сходен икономически профил. По всички показатели Варна превъзхожда средните за двете групи. Същевременно по повечето показатели тя се представя малко по-неблагоприятно спрямо Бургас с изключение на дела на капиталовите разходи, покритието на разходите за местни дейности с приходи, както и просрочените разходи (и двете общини не отчитат такива).

През периода на преглед на рейтинга кмет на община Варна е Иван Портних, като това е вторият му мандат на кметския пост. Дейността му е подкрепена от седем заместник-кмета.

Събираемостта на данък недвижими имоти и данък превозни средства, постигната от общината, е 71.41%.

БАКР изготвя финансова прогноза на общината за периода 2019-2021г. Получените резултати показват, че при развитие, сходно с прогнозираното, Варна ще реализира положителен оперативен резултат през целия прогнозен период. Свободният паричен поток е също положителен.

*Доколкото рейтингът на община Варна е ограничен от рейтинга на България, благоприятно влияние върху него би могло да окаже евентуално повишение на държавния рейтинг.*

*Негативно влияние би могло да окаже силно увеличаване на задлъжнялостта, формиране на негативна тенденция при ключовите приходни пера, прекомерно повишаване на текущите разходи, натрупването на просрочени задължения*

**Основни финансови показатели**

(лева)	2018	2017	2016
Приходи за местни дейности, в т.ч.	181 271 775	223 573 445	135 316 922
Собствени приходи:	143 868 211	143 068 364	140 759 956
- данъчни приходи	83 265 292	82 348 196	81 379 820
- неданъчни приходи	60 602 919	60 720 168	59 380 136
Субсидии и трансфери за местни дейности:	37 403 564	80 505 081	5 443 034
Капиталови разходи	74 758 882	42 712 952	19 994 284
Оперативен резултат	25 953 412	31 664 813	35 302 738
Оперативен резултат преди лихви	27 831 516	33 653 332	37 523 157
Резултат от инвестиционна дейност	-36 029 209	40 838 946	-22 118 295
Дефицит/излишък за местни дейности	-10 075 797	72 503 759	13 184 443

**Резюме на протокола от Рейтинговия комитет:**

Членовете на рейтинговия комитет разгледаха доклада за кредитен рейтинг на община Варна и обсъдиха факторите, определящи кредитния рейтинг.

Беше отбелязана липсата на просрочени задължения, значителният размер на инвестиционната програма на общината, стабилното състояние на основните приходни пера. Беше подчертано благоприятното финансово състояние на общината като цяло.

Дългосрочният рейтинг по националната скала AA- (BG) и краткосрочният A-1+ (BG) бяха присъдени въз основа на позиционирането на рейтинговите характеристики на общината в сравнителен план спрямо другите субекти в България.